

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сент.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 сент.

ВЕЛИКИ ЦИЉЕВИ

V. ОСЛОВОЂЕЊЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Побуде изазивања садашњег страховитог рага и претходни узроци његови познати су целоме свету. Истраживати сада изазиваче и виновнике најстрашнијег крвопролића од када свет постоји, значило би доказивати унапред утврђену истину, или потпуно предати забраву све оно што се до данас одиграло. Чак и наши непријатељи почињу, истина прилично стидљиво и резервисано, тврдити, да су они били »приморани« латити се оружја. Али ипак праве и стварне побуде не само што не признају, него их се шта више и одричу.

У почетку, кад су наши непријатељи разбуктали овај рат, они су својим побудама и циљевима дали карактер потребе да се осујети остварење тежња једног раскомаданог народа за ослобођењем и уједињењем свију његових делова; а после првих својих успеха, они су га прогласили завојевачким. Али и у једном и у другом случају: или да се боре за продужење угњетавања малих народа у њихову ропству, или да број угњетених настоје повећати новим робљем, они су примили на себе улогу свирепих угњетача.

Као природна реакција овим тежњама наших непријатеља, јавила се код наших заштитница, Сила из Споразума, потреба ослобођења свију народа у ропству Централног Савеза, па природно и наших сународника. У листи циљева рата, упућеној Сједињеним Америчким Државама, оне су оставиле, »као оно што се пре свега намеће«, реорганизацију »Европе и успостављање једног режима заснованог на правди, који би пружао свима народима, малим и великим, пуну слободу и безбедност с погледом на њихово економско развиће«, а затим »ослобођење Италијана, Словена, Румуна... испод туђег јарма...«

Ако ниједан други народ није осетио тежину ропства, осетио га је о-

диста наш народ под Аустро-Угарском и једним делом под Бугарском. О ропству нашег народа под Турском беспредметно је овде говорити, јер се о њему само једно може казати: споменуло се, али се не повратило.

Било је момената — Историја је то забележила — кад су Срби крв своју потоцима проливали за Аустрију и од ње чежњиво очекивали своје ослобођење испод турског јарма. О тој верности Срба према Аустрији и њиховом пожртвовању у одбрани њених интереса постоје признања и повеље самих аустријских царева. Али сва та признања и све те повеље, као и привилегије дате Србима у знак »захвалности«, остадоше за увек само на хартији. Њих су, као обичну »парчад хартије«, аустријски цареви газили и погазили, да би што јаче стегнули ланце ропства око врата српског народа.

Шта је све наш народ препатио под Аустро-Угарском, немогуће је изложити на једном ограниченом простору. Најгоре је било то, што су се његове патње несразмерно множиле упоредо развоју и на срамоту културе и цивилизације. Сетимо се само укидања црквено-школских аутономија, забрањивања најневинијих националних манифестација, велеиздајничких процеса, економског исцрпљивања, многобројних покушаја насилног однарођавања, затварања најугледнијих људи из народа, кажњавања тешким или осетним казнама, забрањивања свега што је имало ма какво народно обележје и безброј других преступа и злочина, а да се и не спомињу свирепства и страхе из досадашњег времена овог великог рата. А сва та насиља, свирепства и злочинства, вршена над нашим народом у Аустро-Угарској, правдана су потребом сузбијања српских народних тежња за слободним народносним и економским развијањем у циљу спрема-

ња предуслова уједињењу са слободном Србијом. Међутим, цела се ствар сводила на то, да се утре пут немачком продирању на исток и оправда припремани атентат на слободу и независност балканских народа и држава, а у првом реду малене Србије.

Није потребно нарочито и детаљно излагати и доказивати узроке и побуде насиља вршених над нашим народом, па да се правилно оцени њихова тенденција и циљ свирепих и злочиначких угњетача. Довољно је нагласити или боље подсетити, да све оно што је речено о ропству српског дела нашег народа, као и остало, што није изнесено, вреди, више или мање, и за друга два дела: хрватског и словеначког имена. Страдао је и подносио терете ропства цео народ, без разлике вере и имена. А страдале су и остале ненемачке и немађарске народности. Тако су — како то предвиђа Бахова патента од 1854. године — захтевали државни послови, по оној чувеној изреци примењеној поводом затварања Ђурђа Бранковића у Хебу: *Nihil male fecit, sed sic ratio status exposcit!*

Културна Европа у првом реду, а за њом и остали свет, сведоци су мука и страдања нашег народа, као што су сведоци и злочинства његових угњетача. А та Европа и тај свет неће и не могу дозволити, да мученичком народу у гробу најдрњег ропства не дође дан васкрса слободе.

Они не могу и неће дозволити, да читав један народ, чије су тежње ошвештане и утврђене настојањима и страховањем народних угњетача, остане и даље у тешком ропству модерних варвара. У сваком случају, културна и праведна Европа позвана је да, ради мира и реда, одузме нашим непријатељима изговор за насиља и атентате противу њихових слободних, независних и мирних суседа.

Моћне наше заштитнице, Силе из Споразума, примајући наметнуту им борбу, осетиле су се позване и дужне, да је воде

у име права и слободе не само великих, него и малих народа. А да су је оне у том знамењу водиле и да су остале последне своје позиву, доказују и дефинитивно утврђују велики циљеви рата, упућени и изложени у одговору на ноту председника Сједињених Америчких Држава. Својим безусловним захтевом о ослобођењу Словена и васпостављању режима заснованог на правди, оне не остављају нимало сумње о томе, да су потпуно оправдане наше наде у ослобођење и уједињење нашег напаћеног троименог народа. А те наде у толико су чврсте и основаније, што се уз Силе из Споразума бори и српски народ, и што се и он бори не само за своје ослобођење и уједињење, него и за право и слободу осталих народа.

Наши непријатељи повели су борбу ради уништења слободе једног слободног огњишта српског, а наше су је заштитнице, Силе из Споразума, примиле у циљу да са тог огњишта разаспу топлину слободе и на остале делове нашег народа. На тевтонски поклич: у име владавине над светом ропство свима народима, — оне одговарају: у име правде, цивилизације и културе слобода досадашњем европском робљу. Нека је света борба за право и слободу!

Из непријатељске позадине

— Нарочити извештај —

Битољ, 3. јануара 1917.

Пре неки дан на битолском фронту пребегло је на нашу страну Тодор Јовановић, седамнаестогодишњи младина из села Лакце код Битоља, са још четворицом сељака.

Тодор прича, да су њега и још неколико сељака које су могли похватати бугарски жандарми пред повлачење из Битоља одвели у Суходол, где су сакупили око 1500 сељака из облежњивих села, одмах наређив да копају шанчеве на једном брду ван Суходола под надзором немачких официра. Ту су радили дан и по, па како су почеле падају српске и француске гранате, одвели су их у село Агларце, где су копали шанчеве и оправљали путеве пох самом нашом и француском артиљеријском ватром.

За пет дана тешкога рада до

ПРЕТПЛАТА ИЗЛОЖИ:

Месечно 3 франка, тримесечно 9 франка, годишње 36 франка

ЦИНА ОГЛАСИМА:

Одних огласи 0.20 франк од петог реда, већих огласи по договор. Новца се не плаћа држави и жандарми и деполитичким институцијама.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

Пошту слати преко Краљ. Срп. Генерал. Консулата у Солуну.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан редакције Коломбо улица бр. 33 Битољске

Поједини бројеви се могу добити у Солуну код агенције „Друштво српске штампе“ улица Буваровата бр. 5, близу главне поште.

били су, већи, само један и по при хлеб и не могући више радити гладан побегне од Бугара. Али у селу Чарлија ухвати га немачки артиљерици, код којих је месец дана чувао коње и радио, добијајући само по кад-кад мало чорбе и меса, а леба никада, те је хлеб морао сам по селу набављати.

Једног дана примети да крадом прилазе четвори комораци са воловима, које су Бугари такође били повели на рад, па од њих побегли, те се ујружи с њима и кришом једне тамне и ветровите ноћи пређу на нашу страну.

Радећи код бугарске војске видели су да се хране рђаво — у два дана добијају по један при хлеб и по мало меса, али мање но Немци. Комора им је рђави и са снабдевањем иде тешко, те храну узимају од народа.

Бугарски су им војници причали, да су у борбама на Црној Реци врло много страдали и да има повисше пукова који су изгубили више од половине војника, као што је случај са 55. и 56. пуком. Услед великих губитака и рђаве хране војници су изгубили вољу да се туку и веру да ће сачувати крајеве које су заузели. Да им најје било Немаца и страха од официра не би се, велс, ни на Бабуну задржали. Нарочито се жале на нашу артиљерију.

Битољад.

Непоколебљивост Русије

Наредбе армијама

Париз, 10. јан.

»Матен« је публикувао једну серију наредаба, које су генерали Брусилев, Еверт и Димитријев упутили својим армијама и у којима једнодушно и са презрењем одбацују немачке предлоге о миру, истичући непоколебљиву одлучност руских трупа да се боре до крајње победе.

»Матен« јавља да никада тако одлучни одговори нису дати Немачкој као што су одговори: Цара, Думе и руске војске.

ГРЧКА ШТАМПА

„Неологос“. За нас не треба више да имају никаквог значаја било покушања Константинова било његова изневеривања. Било да он прими ноту Споразума, било да објави рат, за нас у сваком случају остаје један краљ без ауторитета, без снаге, без икакве везе са својим века

дешављам поданицима. Нас треба да интересује само једно: на којем начин да постану безопасни он, његова војска и његова клика, те да нам руке остану слободне да бисмо наставили посао кога смо се дали а коме Константин стално ставља препреке. Председник наше владе био је увек категоричан кадгод би се повела реч о краљевству (о монархији).

Ово је питање, вели он (Веласос), једно унутрашње питање и биће решено после европског рата. Данас је најважније војно питање, питање о организацији и пошљању што већег броја људи против непријатеља. Питање о Константину за нас је епизодично, и ми ћемо само онда тражити одговорности и казну када успемо у главном циљу, који се састоји поглавито у томе да и ми допринесемо измени балканске карте (Број 4).

Пол Луј

НА СЕРЕТУ

Руско-румунски отпор

Париз, 10 јануар

Хавасова Агенција јавља: Листвова манифестују велико задовољство о повећању руско-румунског отпора на утврђеној линији Серета.

Попуковник Русе пише у «Пти Паризијену»: Румунско питање ставља у немогућност Хинденбурга да предузме офанзиву против Бесарабије и против македонског фронта.

Сада неко не може остати индиферентан што се тиче ситуације на румунском фронту, који је требао бити појачан много раније. Матенс се изражава на исти начин.

Мишљење генерала Илијеску

Париз 10. децембра.

«Пти Паризијен» сазнаје од свога дописника на румунском фронту да генерал Илијеску, командант румунске војске, врло оптимистички гледа што се тиче

крајњег резултата румунске борбе. Он сматра да је немачка офанзива против Румуније заустављена због тешкоћа у снабдевању услед велике зиме и исцрплености трупа после четвормесечног напора. Генерал је Илијеску врло љубазно говорио о војним француским мисијама, нарочито о генералу Бертелоту, које су у румунским редовима.

ТУРСКА НОТА

Кад је грошће кисело

Берн, 10. јануара

Из Цариграда јављају да је отоманска влада упутила неутралним владама једну ноту у којој изјављује да Турска и централне државе нису имале никакву повода да проузрокују европски рат јер нису имале завојевачких намера. Напротив — каже се у ноти Француска је аспирирала на Сиреју и Елзас—Лорен, Италија на аустријске провинције, Русија на Цариград, а Енглеска на Месопотамију и Арабију.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Честитка Битоља Краљ.

Влади.

У име битољског становништва 28 најугледнијих грађана о Новој Години упутили су Краљевској Влади следећу честитку:

«Председнику Министар. Савета Господ. Николи Пашићу

Са пуно вере, да ће напори Краљевске Владе на делу ослобођења и осгале браће из поробљене Србије и целог српског племена бити ускоро крунисани успехом, — грађани града Битоља, прве поново ослобођене вароши наше миле, лепе, а поробљене Србије, честитају са најтепшим жељама Вама и Краљевској Влади наступајућу 1917. годину.»

Наши министри Лионцима.

Г. г. министри Драшковић, Јовановић и Маринковић, не могући лично посетити прекјучерањим кермес, вроређен у овдашњој Лионској болници у корист ратничке сврочице, послали су Приређивачком Одбору на име прилога по 150 драхми, колико ради

хумане цели, којој је приход намењен, толико и у знак нарочите пажње и захвалности према Лионцима и њиховој болници, кроз коју је прошло око 2.500 наших рањених официра и војника, наилазећи у њој на најлепши пријем и негу.

Уништавање српских шума.

Ишао је указ бугарског цара Фердинанда, којим је одобрено решење бугарског министарства земљорадње да се посече на економни (?) начин 40.000 кубних метара дрва у државним шумама у великом и малом Јастрепцу, приловачког среза, и у Честобродци, вишког округа.

Тако Бугари на економни начин уништавају српске шуме!

Швајцарска мобилизација.

Из Париза саопштавају: У круговима Сила из Споразума верује се да је општа мобилизација Швајцарске неминувана.

Г. Шнајдер, швајцарски консул у Атини, потврђује мобилизацију у Швајцарској и додаје да ће република имати 200.000 наоружаних људи готових да заштите неутралност против сваке најезде.

Пренос трупа.

Из Атине јављају да ће пренос трупа отпоче и сутра. 9. артиљеријски пук из Превезе првобитно се пренети.

Пренос артиљерије из Атине у Пелопонез завршиће се одмах. Извршење осталих услова по те наставеће се одмах.

Немоћан протест.

Цуцанис, посланик из Драме, протестовао је код г. Ламброста због искривљања Француза у Руса у Свету Гору.

Немачки услови мира.

У Лондону се одржава глас да Немачка спрема услове мира који ће бити поднети Рајхстагу па погом предати г. Вилсону.

Пуштени у слободу.

Срб Францис Елвот, посланик Енглеске, посетио је грчког министра иностраних дела и добио листу свих пуштених везнајста.

Влада је тражила од италијанског посланства пуштање у слободу свих Грка које су у Северном Епиру војне италијанске власти похапсиле.

Седнице адмирала.

Италијански министар морине прс се је у Лондон да присуствује седници савезничких адмирала. На овој ће се седници дискутовати о појачавању средстава против пратерије.

Заплена имовине.

Загребачки суд одредио је заплену целог покретног и непокретног имања Стевана Роксандића и Кузме Радаковића из Карловца, јер се сумња да су за време српске офанзиве у Сремској добили српску војску, па јој се придружили с коњима и коњаницима и с њом прешли у Србију, где су примали помоћ за ове услуге.

Експлозија у Атини.

Јуче је у Атини, приликом преноса муниције, експлодовао ванредно један сандук у близини пијаци Канни. Експлозија је била страховита и учинила је велике штете на свима облежњим кућама. Једно дете и два војника су рањена.

Експлозија је изазвала панику међу становништвом.

Енглеска трговина.

Карол Кокс, чувени економиста, публикује у недељном листу «Свиднеј Тајмс» једну студију у којој каже:

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са солунског фронта

— француски коминике —

Солун, 10. јануара.

Јуче је падао велики снег у свима планинским областима. Међутим је артиљерија била врло активна с једне и друге стране. Једна руска извиђачка напад је на бајонет непријатељску предстражу и заробила неколико војника.

Француски коминике

Париз, 10. јануара

Дан је прошао релативно мирно сем на десној обали Мезе где је активност артиљерије била веома жива, на секторима Дуомона и у шуми Корирере као и у Вогеви и Шамбрету.

Руски коминике

Петроград, 10. јануара

Западни фронт. — Немци су покушали један напад са две цете на наше положаје јужно од Дораве. Али заустављени на том ватром они су се повукли у њихове ровове.

У правцу Ковела непријатељ је јавно бомбардовао наш положај на фронту Рудна—Маринскаја—Велица. После нас је напао са великим снагама и форсирао је наше ровове, две цете јуче од Рудне—Маринскаја. Убрзо је био, благодарени нашим резервама, потиснут и наш је положај повраћен. У области Овицани и у области Старог Мовора наша је артиљерија јако тукла непријатељске бодљиве жице. Преметало се како се је непријатељ пребацио из првлинције ровова у другу.

Јужно од Броди, непријатељ је у току ноћи бомбардовао долове наших ровова близу Дубе-Баднове и код Тарнопола—Голочева.

У области наших положаја,

јужно од Брзедани, француски падот Граб оборно је један немачки аероплан, која је пао у немачке линије.

Румунски фронт. — Непријатељ је покушао да предузме офанзиву у долини Ојтуса ала је нашој ватром спречен. На осталом фронту пушкарање.

На кавкаском фронту наше су трупе одбиле напад Турака на наше положаје код Кецавиле.

У Црном Мору наш сумарен је потопио у Босфору једну непријатељску лађу и девет је аршица.

Енглески коминике

Лондон, 10. јан

Командант енглеске војске у Африци јавља да су британске трупе имале успеха на реци Ивизи и Делти. На северу и југу наше су трупе продрле у Делту близу Пембе и Мохоро. Мало даље на западу наше су трупе, под врло неповољним приликама прешле реку близу Кимбобабе и почеле су да гоне непријатеља у источном и јужном правцу. У Ниагаски запленила смо једну болницу у којој су боловали 16 белих и 200 домородаца, већина рањених. У једној борби која је трајала нео дан и целу ноћ непријатељ је протеран са положаја код Мордабе и Китапе.

Трупе генерала Нортеја потиснуле су непријатеља са висока источно од Лупембе и гонеге ка... Друга колона гони непријатеља у правцу на југоисток и заузела је мост на реци Рудуо и Саловиса.

Офанзива у Елзасу.

Рим, 10. јан.

Јављају из Женеве да Англо-Французи и Белгијанци спремају озбиљан напад у Елзасу.

ФЕЛТОН

РАТ И КЊИЖЕВНОСТ.

— Српска књига последњих година. —

Стара је реч, да музе ћуте, док мачеви звече. Кажу, да је тако било и у доба кад се најезило за калибре од пола метра и за убилачке справе које за минуту бацају по две стотине смртоносних зрна. Па ипак је тој изреци потребно нешто поправке. Јер не само код народа који нису ратом до краја заталасани, и чија дубока позадина није чула на клопот аероплански, а камо ли топовско урлање, већ и код нас, који смо, сем другог, као у јеку некадашњих партијских офанзива, по службеној потреби и без права на селидбене трошкове, премештани чак и други део света, не само што музе нису сасвим

умукле, већ су се често јављале и новим звуцима, о којима свакако треба оставити забелешку у једном оваквом чланку.

1.

Једна врста наше лепе књижевности најпре је и најјаче ратом погођена. То је наша драма, која је последњих марних година показивала знаке врло брзо развоја, о чему су најбоље сведочили све обилнији и озбиљнији позоришни стечајеви. Затварањем Народног Позоришта пресечене су и драма и глумачка уметност. Додуше, за време затишја у 1915. години, у унутрашњости (Ниш, Скопље, Јагодина и

др.) покушавано је нешто и у овој области, али с недовољно средстава и с мало успеха. Приноси у овој грани тако су оскудни, да их је мање но на руци прстију, па ни она нису увек у дефинитивном облику. Један наш пријатељ Француз написао је комад, који се на скопљанској позорници често гледао; Р. Одавања Ој. Словени! узбуђавало је патриотске душе у нашкој «Европи» и још на којој мањој бици; новине су јавиле, да Б. Нушић ради Кнегињу од Трибала, а М. Бојвић Цара Уроша. И то је све чим су се имале да задовоље Талија и Мелпомена у току последњих ратних година.

Могућно је да у рукописима има још понека ствар ове врсте, али као тајна за књижевног хроничара.

И ако је, мобилисањем већег броја писаца и поремећајем техничких средстава, јако засечено наше књижевно стабло, ипак је у току последњег рата било, па и сада има, доста свежих грана и зелена лишћа. Наши дневни листови, ма да смањена формата и увећаних ратних рубрика, не говади су непрестано и подлиста; ратни доживљаји и приче у духу Вук Илићина илазиле су беспрекивано; било је и оригиналних књига од веће вредности; у првој половини 1915 године јако је учестало издавање преведених романа и приповедака* (по реча-

*) Беле ноћи од Достојевског; Детињство од Толстоја; Д'Анунчија Девојачка земља; А. Франса Књига мога пријатеља; Наполеонов живот; Модерни писци (повећи Г. Берња); Збогом, љубави од Матилде Серао и т. д.

ма једног младог ироничара, «Књижевна лиферантска афера»), често рђаво преведених; па су издани и два књижевна листа: обновљено и отанчало «Дело» (у Нишу) и «Ратни запис» (у Београду), а с времена на време и у сталној ратној хроници «Ратном Дневнику» одштампана је која белетрастична ствар (н. пр. у броју од 1. јан. 1915. год.).

Тих дана, по количини, односило је победу поезије у духу народне поезије. Поред мањих збирница, од којих су неке изишле у књигама намењеним ратницима, највише било ниједног листа, у коме се нису ређали у строј десете рачни стихови, којима су редовно и подофицири те и те цете, тога и тога батаљона и пука, из тог и тог села, среза и округа, кушали Божји дар, додељен српском народу од исконних славања

Кад се проучи трговачки промет за време прошле године, констатира се, да и поред сумарних акција, увозе се у Енглеску знатно повећао. Како увоз тако и извоз имају велико повећање. Писац констатира да је извоз у 1916. години био много већи у поређењу са ранијим периодом.

Пожар у Софији.

Пожар је потпуно уништио ових дана «Гимназију» у Софији коју је немачко посланство установило у Софији при крају лета. Немачки листови сажаљевају овај догађај толико више што је у овој школи било 420 ученика од којих две трећине бугарских ђака и што је пропала немачка идеја у краљевству.

Бугари »добротвори«.

Како «Балканска Пошта» јавља, «безвластничка платна (заборавила је казати да су уплаћена по српским дућанима!) разлике се добротворним друштвима за сиромашне породице и болнице.»

Тако је с туђим правити се кобар.

Пост на Цетињу.

Градска команда на Цетињу наредила је, да се два дана недељно не сме продавати месо по касарнама, нити јести по кафанама или приватним кућама. Интересантно би било знати, да ли се месо уопште може добити на Цетињу.

Продаја улпачканих ствари.

«Балканска Пошта» јавља: «У забавишту на тргу «Славејков» распродаваће се данас разни драгоцени предмети нађени у Србији. Зар «Балканска Пошта» није могла помислити да свет није глуп, па да ба могао веровати, да се у Србији по брдима и друмљима налазе, као разбацано камење без сопственика, чак и разни драгоцени предмети?»

О балканском рату.

У четвртак ће доћи на дневни ред раскусија у француској скупштини о интерпелацији коју су поднели посланици Ферн и Абријери о балканском рату и о догађајима од 18. новембра.

Грођје за Солун.

Блокада се наставља. Ни једна лађа не сме ни ући у пристаниште Пареја.

Грчка лађа «Хелда», која је

стигла из Патраса, доседала је суво грођје за Солун.

Календари.

Календар «Зора» може се добити у згради Делегата Министра Финансија. Цена 60 лепта.

Календар «Велика Србија» у сајднској радњи Мише Назаревића. Цена 40 лепта.

Помен.

Сутра, 11. ов. мес. пуковски официри дају у нашој први, у 10 и по часова пре подне, четрдесетодневни помен погинулом пешадијском пуковнику Димитрију Мизићу и пуковнику Антонију Живковићу.

Објава.

За Енглеску радници у «Зетиндлу» потребан је извештај број радница за радове на шивењу, прању и крпању веша за војнике.

Старијим радницама које ће штати, прати и крпити веш плаћаће се 250 драме дневно а за млађе које ће само превијати опрани веш и стављати на страну плаћаће се 150 др. дневно.

За одлазак и повратак следеће аутомобил.

Ко од избеглица жели ступити у ову радницу нека се пријави овом комесаријату ради уписа код чиновника у секретаријату.

ПОШТА ИЗ СРБИЈЕ

Дописне карте налазе се у нашој редакцији

— Живану Врачарићу јавља жена Стеванија, да су она и брат Јован живи, да је и Андрија жив и здрав, да се Јован оженио, а Андрија удала за Доброславу Јефтетића и да га сви поздрављају. Затим пише, да јави за Душана и Милана Гавриловића, за чичу Михаила и остале Врачариће.

— Милосаву Гојковићу пише сестра Ангелина из Засавице: да га од свег срца поздравља, да му жели здравље, да поздравља тако исто и брата Божу, да им захвалује на сећању, да су сви код куће живи и здрави, да се за њих не брину, већ о себи мисле и да одмах одговоре чим првме карту.

— Радосав Дамњановић пише из Белотића (пошта Бадовици), да су фамилије здраве и да се јаве овим лицима:

Цветку и Драгутину Гајићу, Сретену и Илији Јовановићу,

Родољубна лирика, било елегичног, било офанзивног тона, нашла је издваја у песмама којима се славили и величали поједини догађаји, нарочито после успеха у новембру 1914. године, у жаљењу непрежаљених јунака, у пригодним звуцима везаним за који истакнутији моменат најновије ратне историје. Највећи део објављиван је у дневним листовима (нарочито «Пијемонту», «Политици» и «Правди») и у «Ратним Записима»; збирке су се врло ретко јављале (М. Бурчића *Крвава књига*).

Октобарска катастрофа 1915. године пресекала је сваки рад. Најезда непријатељева прогнала је и писце*) и највећи део чита-

*) У Србији их је остао врло мали број.

Богдану — Воји Томићу, Заравку Паунковићу и да јави за Ивка Гајића.

Чедомиру и Драгићу Илићу, Јовану и Бошку Васићу, Милоју Алексићу, Душану Обрдовићу, Недељку Савићу да извести за Василију и Милосаву, Драгомиру Неговановићу, Ирку Филиповићу, Живку Шевићу Мијајловићу, Бранку Тепаловићу, Милосаву П. Радовићу и да млин ради,

Сретену Ј. Рачковићу, Милосаву Ш. Рачевићу, Стевану Глигорићу, Драгомиру Бати Илићу, правнику да се јави оцу у Белотић, Драгутину и Радоју Мирковићу, Сретену Живковићу, Марјану Ружићу, Жарку Јанковићу, Живојару Марковићу из Као не пише мајка Павлија и жена Видосава,

Љубодрагу Ружићу, Драгомиру и Илији Савићу, Драгићу Ђуричићу. За све ов- пише Радосав Дамњановић да је једној једини карти. И на ње, као и из свију других, изнела смо све што је у њима овло написано

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са нашег фронта
— Српски авиацијски извештај —
Солун, 10. јануара
9. јануара вишта важно. Једна руска патрола извршила је ноћу 7-8 јануара препад на једно непријатељско одељење; 10 Немца побијено је бајонетом и је дан је заробљен.

Победа у овој години
Петроград, 10. јан.
Генерал Брусилев, говорећи у генералштабу на југозападном фронту, изјавио је, базирајући се на информације које је примио, да ће у току ове године непријатељи дефинитивно бити побеђени.

Мере против сумаренај
Лондон, 10. јануар
Лорд Џорџ је одлучио мобилизацију свију трговачких лађа које могу бити наоружане. Енглеска је установила нарочити надзор између Ливерпула и Халифакса. Америчка влада, дирнута упропашћењем неутралних држава од стране сумарена, спрема нарочите мере заштите и тражи оштету од Немачке.

Пољаци противу Немаца

Атина, 10. јануар
Орган немачких националаца «Теглихе Рундschau» говори о једном покрету Пољака против Немачке. Број Пољака, који су ушли у ред ве војске, вели лист, врло је мали.
Исти лист тражи од владе да се предузму строге мере против њих како би се обезбедио немачки суверенитет у Пољској.

Огромна цифра

Базел, 10. јануара
Трговачка банка у Базелу публиковала је једну студију из које се види да су ратујуће стране наоружале, од почетка рата досада, 50 милиона војника
Изузимајући издатке које су утрошене од стране неутралних држава, рат је на крају 1916 године коштао 450 милијарди У ову се цифру не рачунају штете које су проузроковане на територијама где су се водиле борбе.

Регрутовање у Немачкој

Црех, 10. јануар
Војне немачке власти регрутују класу од 1919. године.

Укидање листова у Шпанији

Атина, 10. јануара
Из Мадрида јављају: Шпанске власти настављају истрагу против германофилских листова. Укинута је пет листова која припадају пропаганди немачкој групи.
Прва листа антинемачке лиге која је образована (где садржи више од 160 високих шпанских личности.

Пренос у Пелопонез

Атина, 10. јануар
Војни изасланици посланства Сила Споразума известили су грчки генералштаб да је дат рок од 10 дана да се пренесу топови и митраљези у Пелопонез. Да би се осигурало извршење транспорта трупа и материјала, Коринтски ће залив бити под врло строгом контролом Савезника.

Атина, 10. јануара

Грчка савезничка војна комисија којој је стављено у дужност да одређује детаље преноса грчких трупа у Пелопонез, држала је седницу у кући помоћника главног штаба. Транспорт целокупне артиљерије почео би данас. Транспорт првог пешачког пука из Атине у Пелопонез завршиће се данас. Данас ће се завршити транспортостане остатка првог

артиљеријског пука из престонице. Прексутра ће отпочети пренос 9 батаљона првог корпуса.

ПОШТА
За Србију

— Милосаву Стојановићу артиљеријског пука из престонице. Прексутра ће отпочети пренос 9 батаљона првог корпуса.
— Милошу Вуксановићу, жандарму пошта 36, 1. чета 1. бат. моли свакога који би што знао о његовом брату Милевићу Вуксановићу, пекару о коме ништа не зна још од Драча, да му јави.
— Михаило А. Прокопић капет. извештава своје сроднике, другове и пријатеље да се надзани у hospital „Hotel Dien“, Marseille — France
— Љуба Аврамовић из села Брденце, ср. таковска, овр. руднички, тражи сина Милутина Јавити преко поште 315.
— Арт. цар. Веља О. Радичевић трг. на Чучка, нека јави своју тачну адресу Тешки Б. Динићу нареди. пошта 510, како би му послао писмо из Србије.

САОПШТЕЊА

— Петар Анастасијевић шеф ж станице моли свакога који би машта знао о његовом брату Љубомиру — Љуби Анастасијевићу реж. пеш. капетану који се као болестан евакуисао и ко данас се није никакo на сва тражења јавно да га извести преко војног жељ. инспекције пошта 999.
— Милош Вуксановић, жандарм, пошта 36, 1. чета 1. бат. моли свакога који би што знао о његовом брату Милевићу Вуксановићу, пекару о коме ништа не зна још од Драча, да му јави.
— Михаило А. Прокопић капет. извештава своје сроднике, другове и пријатеље да се надзани у hospital „Hotel Dien“, Marseille — France
— Љуба Аврамовић из села Брденце, ср. таковска, овр. руднички, тражи сина Милутина Јавити преко поште 315.
— Арт. цар. Веља О. Радичевић трг. на Чучка, нека јави своју тачну адресу Тешки Б. Динићу нареди. пошта 510, како би му послао писмо из Србије.

најчешће своје ниже и више старешине и понављајући готово све украсе наших ранијих народних песама. Та поезија, која је била од битке на Куманову, пратала наше ратнике и «испод маслинке на острову Ерфу», па се дотакла и најновијих бојева на Казимакчану, много је довела у сумњу оно тврђење, да ко пева о злу не мисли (узевши песнике — коморцаје), али је српској књижевности мало била од користи Она је, уопште узевши, без оригиналности, гого ређање, без и једне нове лепоте. Немто више вредности може да се нађе у радовима Ј. Маговчевића, чија је збирка *Путем славе* добро примљена, а који се и после тога у истом жанру јављао. Нису лопти ни неки стихови П. Перуновића (*Јад јадују гусле јаворова*, у «С. Гласнику»).

лачке публике, разрушила штампарије, разграбила и растурила библиотеке јавне и приватне, уништила или однела многобројне рукописе и уникате, па је омила и залажење подоста дела, која се у то време затекла у штампану. Кољко ће од свега тога бити штете по српску књижевност до краја дана, не може се још сада рећи, али да ће бити велика, то је несумњиво.

Поменути катастрофа убрзала је, на жалост, и трагичан завршетак понеког песца и подомила многа пера, као што ће на завршетку бити поменуто.

Наше легендарно повлачење несумњиво је дело грађе да се испуне многе главе и многи бележници, државни и приватни, али у јавност још није избило ниједно дело, које би било вер-

ку, и ако је стварност показивала сцене које ни најживља машта не може удесити.
И у нашим листовима, као што ће се из даљег прегледа видети, штампано је неколико огледа наше *Одисеје*, и у прози и у стиху, али ће се та тешка тема додиривати још много година, и пошто добијемо главно дело о нашем страдању, и свагда ће се налазити нових интересних појединости.
Уосталом, сада, свакако, није ни време, да се све каже, како је у истини било.
(Наставиће се).

„Велика Србија“
прима огласе по умереној цени.

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0.50, 0.75 лепта и 1 драхме

Продају се свугде

Главна продаја у филијалу Атлас кiosk Вела Кула.
ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 28—30

- ХАРТИЈА** ЗА ПИСАЊЕ за трговце, администрацију, адвокате, нотаре — штаптана и нештаптана. Коверте, Упшјејуна хартија;
- ХАРТИЈА** ШТАМПАРСКА за штампане књига и новина, бела и у боји, разне каквоће.
- ХАРТИЈА** ЗА ПАКОВАЊЕ свих каквоћа, величине и боје, за лакша и тежа паковања.

УЛИЦА ЛЕОНТИС СОФУ БР. 9

БРАЋА КОВО

СПРОКУ ОТОМАНСКЕ БАНКЕ

- КАРТОН** ОБИЧАН И ФИНИ за прављење кутва и за повез књига и протокола.
  - КАРТОН** БРИСТОЛ бео и у боји за штампане посетница у ванредно лепим мустрама.
  - МАШИНЕ** ШТАМПАРСКЕ и КЊИГОВЕЗАЧКЕ, СЛОВА, БОЈЕ новинарске и аксилене.
- ЦЕНЕ ИСПОД СВАКЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ
42—60

СИНОВИ Г. А. КРЕРА И К^О ДТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ

Бизантерије, чарапа, бижутерије, мекрса, чинава, панталона, платна, мушката. Париских артикала, женске конфекције, свешњарије и т. д.

ЦЕНА УТВРЂЕНА

Продаја на велико и на ситно по истој цени.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА БА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Кипи	Дим.	1.—
„	Глубел	„	0.80
„	Јака	„	0.65
„	Афрос	„	0.50

130—

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове погодне ребе

МЕРКАДО ЈЕСИА

улица Венизелос бр. 31.

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господу и даме, за г. г. пешадарске и коњичке официре

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По цени које искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских памето-а од пливача, штофа и т. д. најелегантнији крој по поседљој париској моди.

Ове недеље приспели штофови за костиме, велике шарине и шевкота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ.

72—

Швапцарија Ациарево

ВЕЗУВИО

ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА

са везувско лаве

КЕЈУЧА КРВ КО ЛАВА —

ЦРНО И БЕЛО

у бурадима и на крчу, у на-
савину Ираклијева улица бр. 7—
сокачња.

Дрегерија Гуслар

ПРОДАЈА ВИНА

РАДЊА

МИША ПОЛИЋЕВИЋ И КОМП.
добила је велику количину та-
зијанских вина, као: Марсала,
Барбарато, Везув и бело Де
паста. Продаја у флашама по
умереним ценама.

Магазин се налази на кеју
то франц Генерал-Штаба. 32

Стовариште

израђеног дувана, цигара
и цигарета

Ј. БАСТОС

Чист Хава Екстра-Фина

Ставља на видње својеј по-
штованој војној клијентели да
је француска чувена кућа Ј. Ба-
стос отворила стовариште ци-
гара и цигарета у белам пакет-
има, чиста Хавава, нарочито
за господу официре, као и у
главни и ружичастим пакетима.

Стовариште се налази у ули-
ци Побеле (Ники) бр. 39.

Продаја искључиво само за
војнике савезничких армија.

Продаја на велико и на ситно.
46—

Д-Р АЛЕКСАНДРИДЕС

специјалиста за унутарње
и зовне. — Управник болни-
це за заразне болести

Према сваког дана од 11—12
пре и од 5—8 по подне у фран-
цуској апотеци ул. Франк бр. 35
— у згради француске болнице
— а од 2—4 по подне у наме-
њеној улици престола, изград-
љена Берфа бр. 35 — уредне
гд. за булеваром града Констан-
тина

Поткожно убрывавање Нео-
алваргана као и новог фран-
цуског препарата „Galy“ про-
гину ефикасна 66—

Атинска Банка

има част известити публику, о-
фицире и војнике, као и српске
избеглице да је отворила језду
филијалу

у једној улици која чини углавн са
„Грчком Народном Банком“, а
према улици Венизелос.

По споразуму са Министар-
ством Финансија Краљ. Србије,
она филијала узела је на себе
пашњене новца њиховим поре-
дницама у Француској, Алжиру,
Гуансу, Русији, Норвизи и сви-
ма француским колонијама, у
Швајцарској, свима Савезничким
и неутралним земљама, као и у
главним градовима Србије.

Филијала је узела на себе и
кредитне банкарске операције:

Куповину и продају стране
монете, емисију кредитних па-
пирова; налоге за исплате у свима
градовима Грчке, Европе и пре-
коморских земаља; берзанске на-
логе и исплате купена итд.

Сем тога, по налогу „Српског
Црвеног Крста“ прихватила је на
себе депоновање новчаних кри-
стога који су му намењени.

ДОБРА ВЕСТ!

Дирекцији „Беле Куле“ част је известити г. г. српски
пире, да је она отворила свој локал „Варшете Беле Куле“
групом од 24 артиста, најбољима, који се налазе у Со-
лу. Међу артистима је и српски дуэт: Антонија Жупанић и
Илић.

Ко тоће да проведе пријатно вече, нека дође у ло-
кал „Беле Куле“.

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕД ◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској
публици и српској публици, да смо у Солуну, мо-
рали пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кувати само српска јела првога ре-
дја јер смо за радњу узели Српкињу куварницу.

Потрудили смо се и набавили чиста природ-
на вина талијанска, француска и грчка а такође
француски и грчки коњак.

За сваки дан: Печеначки, гудач, љубастејс, пиле
пржена риба за доручак од 8 сати пре подне.

Ручак од 11 до 2 а вечера од 6 до 10 сати по јелом

Јела чисто српска са свињском машћу.

Одличан српски кувар београђанин Никола Грба-
куваћемо чисту српску каву,

Препоручујући се српској војсци и публ.
молимо је, за посету.

С особитим поштовањем

Ђира Васић, трг. Београђ
Васа Златаревић, рестора-

27—

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушите
цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најкушоње цигарете и друге свих врста.
Награђена првом највишом изградом из Александрије
у Александрији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНИЦИМА
Нарочито „Миродат“ и ДУВАН ЗА ДУМ.

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— С О Л У Н —

Улица Побеле бр. 11, на кеју до бродована „Пате“ (орези)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне пос-
лове. Врши обичне и телеграфске новчачке послове за Ср-
пску и Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новач да нам се удружује новчачки
укупницима у свима монетама.

У сваку новчачку треба нам јавити тачну адресу
има новач да се упути.

Према новач на штанду и чување.

Обавештења бесплатно. 86 — УПРА

ВЕЛИКОЈ МЕЊАЧКО-БАНКАРСКОЈ РАДЊИ БАНКА САНТИЕЛА И С. СКА

Преко пута Тиринга — СОЛУН — ул. Венизелос 8
Поверљиво узме мењачке и банкарске послове, јер
одликује својом солидном и културном радњом.
Врши све банкарске послове увек тачно и по нај
короу. 94—

Најбоље и најкушоње су

Улица Франк 31 80— —2 Солун.

О-творени устак и М. Такулар